

Latinská třetí deklinace

Do **třetí deklinace** patří substantiva, která mají v genitivu singuláru koncovku **-is**.

⚠ Slova patřící k třetí deklinaci nelze poznat podle tvaru nominativu, protože kmen, od něhož jsou odvozeny tvary ostatních pádů, se může velmi lišit.

Ke správnému skloňování substantiv dle třetí deklinace je tedy nutné znát jak tvar prvního pádu a rod, tak tvar pádu druhého a tím genitivní kmen, od něhož jsou ostatní pády odvozeny.

Maskulina a feminina

U skloňování dle třetí deklinace se rozlišuje mezi parisylaby a imparisylaby.

Imparisylaba

Mezi **imparisylaba**, tzv. slova **nestejnoslabičná**, patří substantiva, u nichž se liší počet slabik nominativu a počet slabik genitivu.

Pád	Singulár	Plurál
Nominativ	tvar nominativu	genitivní kmen + -ēs
Genitiv	genitivní kmen + -is	genitivní kmen + -um
Dativ	genitivní kmen + -ī	genitivní kmen + -ibus
Akuzativ	genitivní kmen + -em	genitivní kmen + -ēs
Vokativ	tvar nominativu	genitivní kmen + -ēs
Ablativ	genitivní kmen + -e	genitivní kmen + -ibus

Příklady:

- *pulvis, pulveris, m.* — prach, prášek
- *homo, hominis, m.* — člověk
- *infusio, infusionis, f.* — infuze
- *lux, lucis, f.* — světlo

Parisylaba

Parisylaba, tzv. slova **stejnoslabičná**, jsou substantiva, která mají stejný počet slabik v nominativu i v genitivu. (Často jsou oba tvary stejné a nominativ tak končí také na **-is**.) Dále se ke stejnému skloňování řadí i slova, která jsou v singuláru jednoslabičná a končí na **-ns** či **-rs**.

Parisylaba mají v genitivu plurálu koncovku **-ium**.

Příklady:

- *avis, avis, f.* — pták
- *canis, canis, m.* — pes
- *penis, penis, m.* — pyj, penis
- *mons, montis, m.* — hora
- *mors, mortis, f.* — smrt
- *dens, dentis, m.* — zub
- *pars, partis, f.* — část
- *fons, fontis, m.* — pramen

Neutra

Z běžného skloňování neuter dle třetí deklinace se vyčleňují substaniva, která v nominativu končí na **-ar**, **-e** či **-al** (mnemotechnická pomůcka *areál*).

Běžné skloňování

Pád	Singulár	Plurál
Nominativ	tvar nominativu	genitivní kmen + -a
Genitiv	genitivní kmen + -is	genitivní kmen + -um
Dativ	genitivní kmen + -ī	genitivní kmen + -ibus
Akuzativ	tvar nominativu	genitivní kmen + -a
Vokativ	tvar nominativu	genitivní kmen + -a
Ablativ	genitivní kmen + -e	genitivní kmen + -ibus

Příklady:

- *carcinoma, carcinomatis, n.* — karcinom (zhoubný nádor z epiteliálních buněk)
- *caput, capitis, n.* — hlava
- *vulnus, vulneris, n.* — rána, poranění

-ar, -e, -al

Pád	Singulár	Plurál
Nominativ	tvar nominativu	genitivní kmen + -ia
Genitiv	genitivní kmen + -is	genitivní kmen + -ium
Dativ	genitivní kmen + -ī	genitivní kmen + -ibus
Akuzativ	tvar nominativu	genitivní kmen + -ia
Vokativ	tvar nominativu	genitivní kmen + -ia
Ablativ	genitivní kmen + -ī	genitivní kmen + -ibus

Příklady:

- *mare, maris, n.* — moře
- *animal, animalis, n.* — živočich
- *hepar, hepatis, n.* — játra

Odkazy

Související články

- První deklinace
- Druhá deklinace
- Čtvrtá deklinace
- Pátá deklinace
- Latinská gramatika
- Latinská syntax

Použitá literatura

- SEINEROVÁ, Vlasta. *Latina I. část : Pro střední školy, především gymnázia.* 2. vydání – dotisk vydání. Praha : Fortuna, 2005. 104 s. ISBN 80-7168-697-2.
- VEJRAŽKA, Martin a Dana SVOBODOVÁ. *Terminologiae medicae ianua.* 1. vydání. Praha : Academia, 2006. 434 s. ISBN 80-200-1459-4.